

SEYYAR MİNYATÜR KÜTÜPHANE

N

APOLÉON Bonaparte'in ciddi, hevesli hatta zaman zaman tutkulu bir kitap okuru olduğu biliniyor.

Henüz genç bir topçu subayı iken bilim ve felsefe konularında okumaya ilgi gösterdiği, Fransız ve İtalyan yazarları takip ettiği tarihi kayıtlarda geçiyor.

Elbette kişisel bir kütüphanesi de vardı. Fakat Napoléon'un askerî kariyeri çalkantılıydı ve sakince koltuğuna oturup kitap okumak her zaman nasip olmuyordu. Seyyar minyatür kütüphane ile sevdiği ve okumak istediği kitapları sürekli yanında bulundurması

tam da Napoléon'a özgü bir çözüm gibi görünüyor.

Bu seyyar kütüphane, içinde Jean Jacques Rousseau, Corneille, Racine, Voltaire, Plutarch, Platon, Cicero, Cornelius Nepos, Livy ve Tacitus gibi yazarların Fransızca veya Fransızcaya çevrilmiş klasik eserleri olan şık bir valizdi. Valizin içindeki Ossian şiirlerinin Napoléon'un özel ilgisine mazhar olduğu ve kafasını Ossian'ın bulutlarıyla doldurmak arzusunu sıkça dile getirdiği hem askerî tarihçiler, hem de edebiyatçılar tarafından konuşuluyor.

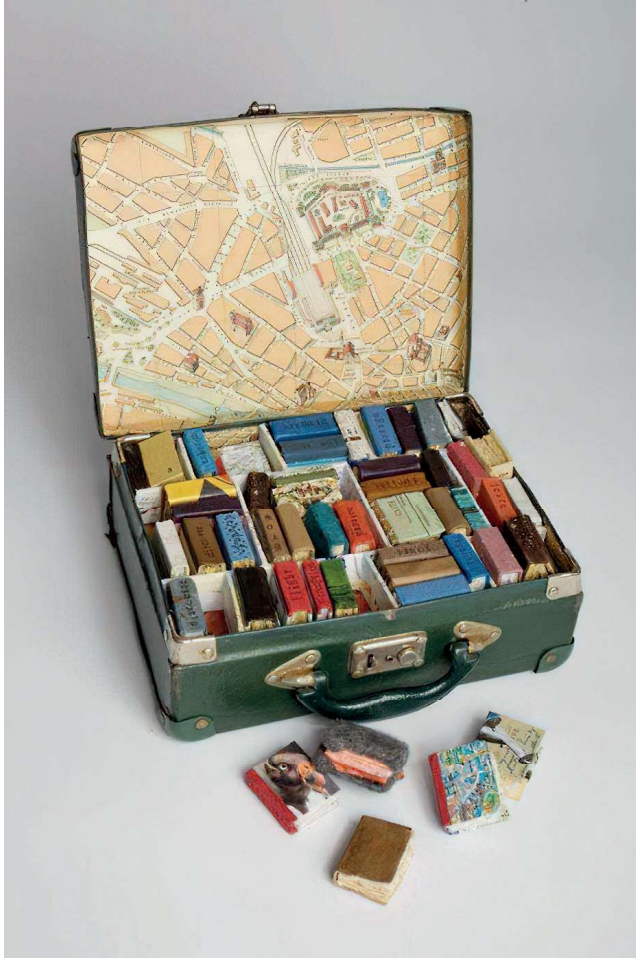
Napoléon kitap temin etmekte birkaç yol izliyordu. Mesela 1798'de

Mısır seferi için yola çıkma hazırlıkları yaparken, Bourrienne'e, kamp kütüphanesine istediği kitapların bir listesini vermişti. Listede kategorik olarak bilim ve sanat, coğrafya ve seyahatler (*Cook'un Yolculukları*), tarih (Thucydides ve Frederick II), şiir (Ossian, Tasso, Ludovico Ariosto), roman (Voltaire, Héloïse, Werther ve 40 ciltlik "İngiliz romanları"), politika ve ahlak (İncil, Kur'an, Vedalar) kitapları bulunuyordu.

Napoléon'un bir de "kişisel kütüphanecileri" konusu var. 1800 yılında Mısır keşif gezisindeki heyet içinde bir antikacı olan Louis Ripault'u "kişisel kütüphanecisi" olarak atıyor, fakat

Bavul-sandık minyatür bir kütüphane. 19. yüzyılın başı, Japonya.

Todd Pattison'un bavul-sandık kütüphanesi. 2009.

© TIANA'S BOOK ART PROJECT

© PATTISONPAPERWORKS.COM

kısa zaman içinde Ripault'un çok liberal olduğu ortaya çıkınca onun yerine, öğrencilik zamanlarında okuduğu *İtalya Devrimleri Tarihi*'nin yazarı yaşlı tarihçi Carlo Denina'yı görevlendiriyor. 1807'de ise kütüphaneci Antoine-Alexandre Barbier "kişisel kütüphaneci" olarak atanıyor. Napoléon'un kütüphanecisinden elbette bazı beklentileri vardı: kendisine kitap okuması, yeni kitaplar hakkında bilgi vermesi, belirli konularla ilgili bilgi kaynaklarını bulması ve ilgi gösterdiği kitaplarla ilgili içerik özetleri yapması.. Napoléon bunlara ilave olarak Barbier'den bir seyyar/gezgin kütüphane oluşturmasını istedi. Buna göre 12 ay içinde, iyi kalitede ve yazı alanı neredeyse marjısız olacak şekilde, destan, oyun,

şiir, roman, tarih, anı kitaplarından 1000 kitaplık bir minyatür kütüphane yapılacaktı. Napoléon daha sonra bu rakamı 3000 kitaba çıkarttı.

Özel bavul muhafazalı bu seyyar kütüphane Napoléon'un özel ilgi alanları çerçevesinde beş genel başlık içinde ele alınabilir: 1) Kronoloji ve evrensel tarih, 2) Antik tarih ve modern tarih, 3) Genel ve özel tarih, 4) Avrupa devletlerinin tarihi (Fransa, İtalya vs.). İlk 3000 ciltlik siparişin dışında yeni 3000'lik siparişte ise tabiat tarihi, seyahat ve edebiyat kitapları vardı.

Kayıtlara göre Napoléon'un özel kütüphanecisi Barbier, bu işin tamamlanmasının 6 yıl süreceğini ve 5,4 ile 6,5 milyon frank tutarında bir bütçesi olacağını raporlamıştı. Toplam 6 cildi

bulan bu proje gerçekleşemedi.

Daha sonra birkaç maun sandık muhafazalı seyyar kütüphaneye ulaşan Napoléon'un taleplerinden bazıları gerçekleşmemiş bile olsa askerî hareketlerinde yanındaki kütüphanelerin birçoğu korunmuş durumda.

Napoléon 1821'de öldüğünde, içinde sandıktan yapılmış bavul görünümüne sahip seyyar kütüphanelerinin de olduğu 1814 ciltten oluşan kütüphanesi dağıldı. Bir kısmı "kütüphanemde en çok kullanmaya alışık olduğum kitaplardan seçilmiş 400 cilt" vasiyeti üzerine Roma Kralının oğluna gönderildi. Bir kısmı Napoléon'un arkadaşları tarafından seçilerek alındı. Geriye kalanı ise 1823'te Londra'da Sotheby's tarafından düzenlenen bir açık artırma ile Bossan-

Napoléon'a ait 36 cilt kitaptan oluşan seyyar kütüphanelerden biri.1803.

© CORK COUNTY COUNCIL LIBRARY

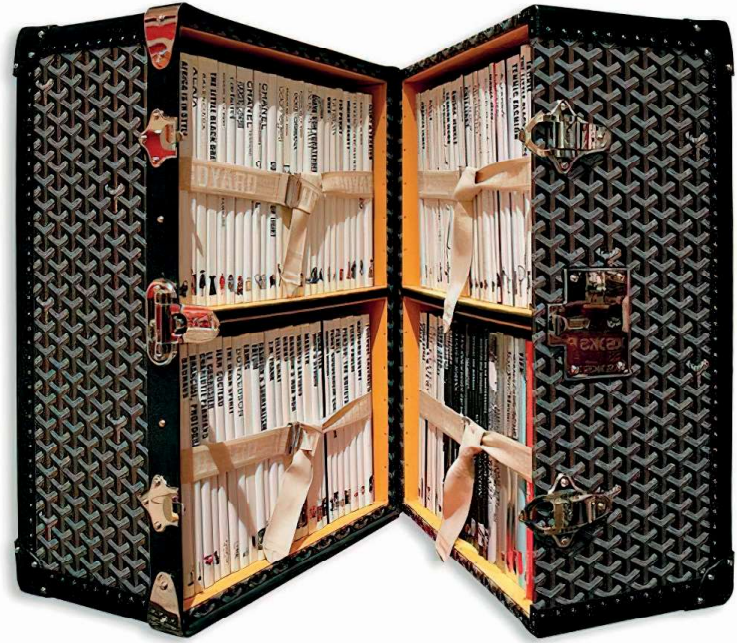
26 cilt kitaptan oluşan seyyar kütüphane.1802.

© CHRISTIES.COM

© LIBRARY, LEEDS, A.C.UK

© ASSOLINE.COM

Brotherton koleksiyonundaki en eski seyyar kütüphanelerden biri. 1617.

Goyard yapımı 100 kitaplık bir bavul-sandık seyyar kütüphane. 19. yüzyıl.

ge and Co. adlı kitapçıya satıldı.

Bavul-sandık uygulamalı, zaman zaman deri ve bez kaplama ile dayanıklı ahşaptan imal edilmiş seyyar minyatür kütüphanenin doğuş tarihi bilinmiyor ama 19. yüzyılın başlarında yaygınlık kazandığı görülüyor. O dönemde, kitap okuma henüz halka inmemişti; yönetici ve seçkin sınıfın özel ilgi gösterdiği bir meşgaleydi. Bu elitler genel olarak malikanelerde yaşıyorlar ve özel kütüphaneler yaptırıyorlardı. Fakat hayatlarının akışı sabit değildi. Sık sık uzun ve zorlu seyahatlere çıkıyorlardı. Seyyar kütüphanelerle uzun seyahatlerinde kitap okumayı sürekli-leştirerek bir çözüm bulunmuştu.

Yine o dönem, İskoçya'da taşranın birçok bölgesine ahlak, din, seyahat,

tarım, mekanik uygulamalar, popüler bilim konularında seyyar kütüphanelerin dağıtıldığı biliniyor.

Seyyar minyatür kütüphaneler gezici kütüphanelerin de öncülü oldular. ABD'de her kasaba ve mezrada iyi donatılmış kalıcı kütüphane sağlamanın bir yolu olarak ilk önce farklı muhtevalarda bavul-sandık seyyar kütüphaneler ortaya çıktı, ardından gezici kütüphane uygulamasına dönüldü.

Seyyar minyatür kütüphanenin farklı tasarımları yapıldı, farklı kitap listeleri oluşturuldu, farklı ciltleme ve baskı yöntemleri uygulandı. Kitap üretiminin yaygınlaşması ve gündelik hayatın modernleşmesiyle de ihtiyaç olmaktan çıktılar, sanat ve koleksiyon için imal edildiler. **Z**